

OBSAH

Úvod (prof. dr. Josef Polišenský, DrSc., dr. František Vrhel)	5
Část první	
HISTORICKÉ PŘEDPOKLADY VZNIKU LATINSKÉ AMERIKY	29
1. Americké předpoklady vzniku Latinské Ameriky. Předkolumbovské společenskoekonomické formace (prof. dr. Josef Polišenský, DrSc., ing. Miloslav Svoboda)	31
Počátky původního obyvatelstva Ameriky — 31. Počátky pokročilých kultur Střední Ameriky a andské oblastí — 32. Středoamerické kultury — 33. Andské kultury — 39. Odkaz Aztéků a Inků — 46.	
2. Evropské a africké předpoklady vzniku Latinské Ameriky. Společenskoekonomické formace Evropy a Afriky (dr. Jiří Hrubeš, prof. dr. Josef Polišenský, DrSc.)	48
Iberský poloostrov na prahu conquisty — 48. Portugalsko — 49. Kastilie — 53. Ostrovy na pobřeží Afriky — 58.	
Část druhá	
KOLONIÁLNÍ LATINSKÁ AMERIKA — OBDOBÍ PŘECHODU OD FEUDALISMU KE KAPITALISMU	61
1. Dobyetí Ameriky — poslední etapa španělského feudalismu (prof. dr. Josef Polišenský, DrSc.)	63

Objev nových ostrovů v Oceánském moři — 63. Sevilla a správa antilské říše — 68. Dobytí říše Aztéků a Inků — 72. Krátká vláda conquistadorů — 78. Počátky námořního spojení s Indií — 83. Španělská diskuse o postavení Indiánů — 85.

2. *Koloniální Latinská Amerika (16.—18. století) (dr. Bohumil Baďura, prof. dr. Josef Polišenský, DrSc.)*

88

Správa španělské Ameriky — 88. Správa portugalské Ameriky — Brazílie — 130. Společenská struktura — »Republika Španělů« — 137. »Republika Indiánů« — 142. Encomienda a repartimiento — 159. Černoši — 169. Indiáni a černoši v Brazílii — 171. Základ španělské koloniální ekonomiky — těžba nerostného bohatství — 183. Obchod španělské Ameriky — 192. — Přehled brazilského hospodářství — 201. Politický vývoj a závislost na Evropě — 214. Námořní válka a její důsledky — 220. Nový vzestup koloniální Latinské Ameriky v 18. století — 224. Koloniální Latinská Amerika a světová politika — 228. Reorganizace koloniálního systému — 229. Ozbrojená střetnutí Španělů s Indiány — 234.

3. *Krise koloniálního systému — války za nezávislost (prof. dr. Josef Polišenský, DrSc., dr. Vladimír Nálevka)*

244

Počátky krize španělského koloniálního systému — 244. Od povstání Tupaka Amarúa II. k povstání kreolů — 250. Revoluce na Haiti a britská aktivita — 253. První období války za nezávislost — 255. Druhé, závěrečné období latinskoamerického boje za nezávislost — 262. Evropské mocnosti a latinskoamerický boj za nezávislost — 269. Latinská Amerika na prahu osvobození — 273.

Část třetí

BOJ LATINSKÉ AMERIKY ZA NEZÁVISLOST

281

1. *Latinská Amerika a Iberský poloostrov po nedokončených buržoazních revolucích (doc. dr. František Hrbata, CSc.)*

283

Krise španělského koloniálního panství v Americe — 283. Španělské naděje na znovuzískání kolonií — 292. Španělská revoluce 1868—1874 a Kuba — 296. Konec španělského kolo-

2. *Latinská Amerika v období předmonopolistického kapitalismu, za nadvlády Velké Británie (dr. Vladimír Nálevka, dr. Josef Opatrný)*

310

Charakteristické rysy společensko-politického vývoje v Latinské Americe v 1. polovině 19. století — 310. Argentina v první polovině 19. století — 314. Vítězství oligarchie v Chile — 316. Brazílské císařství a republika Rio Grande do Sul — 320. Paraguayská válka — 324. První tichomořská válka — 328. Spojené provincie Střední Ameriky a jejich rozpad — 329. První léta Mexické republiky — 331. Reformní hnutí a občanská válka v Mexiku — 336. Zahraniční intervence a »mexické císařství« — 337. Odraz průmyslové revoluce v Latinské Americe — 339. Světový trh a hospodářství Latinské Ameriky — 341. Počátky dělnického hnutí v Latinské Americe — 345. Pád císařství v Brazílii — 348. Druhá tichomořská válka — 350. Občanský konflikt v Chile — 353. Hospodářské a sociální změny v Argentině — 355. Hnutí »batllismo« v Uruguayi — 359. Mexiko za diktatury Porfiria Díaze — 361. Příčiny zachování koloniálního režimu na Kubě — 365. Politické směry kubánské buržoazie — 368. Desetiletá válka 1868—1878 — první válka za nezávislost Kuby — 371. Počátky dělnického hnutí na Kubě — 376. Druhá válka za nezávislost Kuby 1895—1898 — 378.

3. *Latinská Amerika v období imperialismu. Počátky expanze USA (dr. Vladimír Nálevka, dr. Josef Opatrný)*

381

Nástup USA v karibské oblasti — 381. USA a Střední Amerika v 1. polovině 19. století — 384. Zahraniční politika USA v Latinské Americe v 2. polovině 19. století — 390. Severoamerický panamerikanismus — 393. Zasahování vlády USA na Haiti a v Chile v 2. polovině 19. století — 396. Nová celní opatření v devadesátých letech a severoamerické koncerty v Latinské Americe — 397. Politika USA v Brazílii a Nicaraguí — 399. Venezuela a konflikt mezi imperialistickými velmocemi — 401. Druhá válka za nezávislost na Kubě a Spojené státy — 405. Americko-španělská válka a Plattův dodatek ke kubánské ústavě — 408. Politika »velkého klacku«. Vznik Panamské republiky — 410. Mexická revoluce a její ohlas — 418. Latinská Amerika a první světová válka — 422. Ohlas Velké říjnové socialistické revoluce v Latinské Americe a rozmach dělnického hnutí — 426.

4. *Latinská Amerika v době nadvlády USA a boje proti imperialismu (dr. Vladimír Nálevka, dr. Josef Opatrný, prof. dr. Josef Polišenský, DrSc., doc. dr. František Hrbata, CSc.)*

437

Období po 1. světové válce a odraz světové hospodářské krize v Latinské Americe — 437. Hnutí »poručíků« (tenentistů) v Brazílii — 441. Mexiko po revoluci — 444. Mexiko ve třicátých letech — 452. Severoamerická intervence v Nicaragui — 456. Politická a hospodářská krize v Argentině — 458. Mocenský vzestup Getúlia Vargase v Brazílii — 471. Válka o severní Chaco a meziamerická diplomacie — 475. Argentinská protiválečná smlouva a politika »dobrého sousedství« — 480. Hospodářská závislost Kuby na Spojených státech — 484. Radikalizace lidových mas a Machadova diktatura — 487. Ukončení války o severní Chaco — 491. Vnitropolitické proměny Venezuely — 493. Nástup fašismu na půdě Latinské Ameriky — 496. Ohlas na španělskou občanskou válku v Latinské Americe — 500. Nacistické pokusy o proniknutí do Brazílie a Mexika — 506. Panamerická konference v Limě — 519. Lidová fronta v Chile — 521. Kubánská republika ve 30. a 40. letech — 523. Argentina na počátku druhé světové války — 529. Konference v Havaně — 531. Zákon o půjčce a pronájmu a Latinská Amerika — 536. Konference v Rio de Janeiru — 538. Brazílie a druhá světová válka — 540. Přerušování diplomatických styků mezi Chile a státy osy — 542. Vojenský převrat v Argentině a v Bolívii — 544. Roztržka mezi Argentinou a Spojenými státy a panamerická konference v Mexiku — 551. Hospodářskospolečenské proměny Latinské Ameriky po druhé světové válce — 557. Argentina v letech 1945—1955 — 568. Revoluce a kontrarevoluce v Guatemale — 575. Zmařená revoluce v Bolívii — 581. Brazílie v letech 1945—1963 — 586. Boj proti diktatuře a počátky revoluce na Kubě — 592.

5. *Latinská Amerika od kubánské revoluce k dnešku. Počátek období přechodu od kapitalismu k socialismu (dr. Stanislav Tuček)*

604

Povaha a výsledky kubánské revoluce 1959—1961 — 604. Budování socialismu na Kubě (1962—1975) — 610. Zahraniční politika USA v oblasti západní polokoule po revoluci na Kubě — 615. Protiimperialistické hnutí v Latinské Americe v letech šedesátých a sedmdesátých — 621. Vláda Lidové jednoty v Chile a období reform v Peru (1971—1973) — 628. Integrační ten-

dence v Latinské Americe a růst jednoty latinskoamerických zemí — 632. Zahraničně politický kurs USA v Latinské Americe v sedmdesátých letech — 641. Komunistické hnutí Latinské Ameriky v polovině sedmdesátých let. První sjezd Komunistické strany Kuby. Socialistická ústava Kuby— 648.

Část čtvrtá

KULTURA A MYŠLENÍ LATINSKÉ AMERIKY (DR. FRANTIŠEK VRHEL, PAVEL ŠTĚPÁNEK, PROM. HIST.) 657

Problematika kultury Latinské Ameriky — 659. Kultura koloniální Latinské Ameriky — 659. Myšlení a literatura v období boje za nezávislost — 676. Kultura Latinské Ameriky v 19. století — 678. Umění mexické revoluce — 686. Kultura a myšlení Latinské Ameriky v 1. polovině 20. století — 688. Současná latinskoamerická kultura — 693. Budoucnost latinskoamerické kultury — 701.

Doslov (prof. dr. Josef Polišenský, DrSc.) 708

Poznámky k problematice dějin Latinské Ameriky, k pramenům a literatuře (prof. dr. Josef Polišenský, DrSc.) 713

Chronologický přehled 767

Poznámky k výslovnosti španělštiny a portugalštiny 775

Rejstřík (dr. Oldřich Kašpar) 777

